

Pla de l'Orri

Castell de l'Areny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la zona nord del municipi, a la Clusa.
Emplaçament	Accés des de la pista que porta a la Clusa, continuar per la pista que passa per darrera l'església.
Alçada:	1601

Coordenades:

Latitud:	42.19623
Longitud:	1.94645
UTM Est (X):	413016
UTM Nord (Y):	4672101

Classificació

Número de fitxa	08057 - 9
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVII-XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	En conjunt l'estat de conservació és bo, tot i que la casa està pendent de rehabilitar.
Protecció	Inexistent
Número inventari	Si, IPA 3145
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Difícil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08056A001000020000WP
Autoria de la fitxa	Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa:	dt., 10/02/2015 - 01:00

Descripció

La masia està situada a l'extrem sud-est de la falda del Serrat del Camp de Dalt, a prop del Pla del Catllaràs; l'emplaçament és en una zona força planera i molt oberta, dominant la vall de la Clusa. Les estructures principals que la conformen són la casa i el paller, amb una gran era entre ambdues construccions. La casa està bastida adossada al marge que conforma el desnivell del terreny, trobant-se ubicada a la feixa de sota el pla de l'era i del paller, i comportant que l'alçada visible de les seves façanes sigui diferent. Així, la façana nord que dona a l'era, només és visible a l'alçada del nivell de sota-coberta. La casa és de planta irregular, consta de planta baixa, primera i sota-coberta, té coberta de teules a dos vessants, amb el carener orientat est-oest. Els murs són de paredat format per pedres irregulars i de mides molt diverses, a les cantoneres hi ha carreus desbastats fets de grans blocs de pedra tallats. A la part superior de les cantoneres podem veure un darrer tram fet amb maó massís, sembla que resultat d'una remunta de la coberta. La façana principal d'accés està orientada a llevant, hi ha dos accessos a l'interior, un és a la planta baixa i l'altra dona a planta primera, accedint-hi a través d'una escala exterior de pedra. La majoria d'obertures, tant portes com finestres, són emmarcades amb maó massís, algunes amb llindes planes i altres amb arc molt rebaixat amb el maó posat de pla; també hi ha alguna obertura de configuració senzilla, formades pel mateix material constituït dels murs, i altres, resultat de reformes posteriors. L'estructura de la casa té adossats alguns cossos en diverses de les seves façanes.

El paller, situat al costat nord de la casa, és una gran estructura de planta rectangular allargada, de dos nivells i coberta a dos vessants amb el carener orientat nord-est a sud-oest. L'edifici està bastit adossat al terreny en desnivell determinant que es disposi d'accessos a peu pla en els dos nivells de planta. Els murs són bastits formant paredat de pedres irregulars i a les cantoneres blocs desbastats. En l'estructura es pot observar una part més antiga, una primera estructura que correspondria aproximadament a la meitat més de ponent, la qual posteriorment es va ampliar cap a llevant. A la meitat de llevant, les obertures són emmarcades en maó massís o rajola, moltes d'elles amb llinda en arc rebaixat fet amb maó posat de pla; també n'hi ha de llinda plana de fusta i brancals del mateix material que els murs, i altres, sense elements destacables. A la part més de ponent, la majoria d'obertures no tenen maó massís en el seu contorn (excepte les reformades recentment), hi ha una porta d'accés a planta baixa feta amb llinda en arc rebaixat de lloses i brancals de pedra. A la façana principal del paller, orientada al sud-est hi ha grans obertures, típiques en els pallers, tant al nivell inferior com al superior.

Al davant del paller hi ha una gran era, delimitada per la part del pendent per un mur de contenció.

Al costat oest de la casa hi ha part d'una estructura, fins a un nivell d'alçada, la qual sembla que ha estat utilitzada pel bestiar. Aquest és de murs de pedra, amb grans blocs tallats a les cantoneres, destaca una porta amb brancals de carreus i llinda de fusta.

Observacions:

La finca del Pla de l'Orri compta amb la declaració de refugi de fauna salvatge, segons la Resolució AAMM/2054/2012, de 17 de setembre. La declaració té la finalitat de protegir les comunitats animals en el manteniment estricte dels equilibris biològics existents.

La finca forma part de la Fundació Projecte Miranda, dedicada a la difusió del coneixement i el respecte per al cavall i el medi natural.

La masia està situada a tocar del Pla del Catllaràs i es troba dins el PEIN Serra del Catllaràs.

Història

Actualment, a nivell documental no tenim constància de notícies documentals conegudes fins el segle XVIII, tot i això és probable que la masia tingui un origen anterior. Així, les primeres informacions que hi

podem relacionar són a partir dels documents cadastrals conservats a l'arxiu municipal. En un lligall del 1716 hi ha la referència que diu "La barraca de las Vinyassas pròpia de Joan Camprubí que habita al Pla de l'Orri", encara que és una referència indirecta i que no esmenta realment el mas. De fet, al següent cadastre conservat, la referència és "La barraca dita las Vinyassas pròpia de Joan Camrobi masover del Pla de l'Orri en est terme". D'altra banda, en el mateix lligall hi consta una referència que diu "la barraca dita del Pla del Orri pròpia de Eudalt de Boatella abitant en Boatella", informació que ens confirma l'existència d'un habitatge al Pla de l'Orri. Entre les dades que s'aporten en aquest cadastre referents al conreu, bosc, i altres tipus de terra, també s'esmenten les quantitats a pagar en relació al personal de Joan Camprubí, a la barraca i al bestiar, en concret dues vaques i tres porcs. Al 1723 continua figurant la referència a la barraca dita del Pla de l'Orri. La següent notícia cadastral de la que tenim informació, és del 1766, s'hi esmenta la "barraca dita Pla del Orri pròpia de Juan Despujol, Joan Cunill masover", en la relació de terres, i altres dades, consten els pagaments referents a la barraca, al personal de dit masover, i a dos bous, un burro i tres porcs. Al llarg del segle XVIII també hi ha referències diverses del Pla de l'Orri en documents de l'arxiu parroquial conservat a l'Arxiu Diocesà de Solsona, bàsicament referències al compliment pasqual.

Altres notícies són ja posteriors, com és en el llibre "Registro de las casas de campo de cada distrito y los aforados de guerra. nº63. 1856 nº 32" (ACBR), s'hi relaciona el mas el Pla de l'Orri i hi figura Pedro Vilalta. També apareix referenciada la masia en un llevador del 1858, conservat a l'arxiu municipal (AMCA, unitat 170).

Posteriorment, en una relació de cases de Castell de l'Areny i els seus respectius habitants datada a 14 de gener de 1898 consta identificada amb el número 108 la masia Pla de l'Orri, en la qual hi ha referenciat que hi vivien 13 persones.

Els anteriors propietaris del Pla de l'Orri, els quals també havien estat prèviament masovers, ens han explicat que al 1931 es va cremar la casa. Sembla que es va encendre la xemeneia i tot i que eren molta gent a la casa, ja que justament també hi havia treballadors del bosc, no van poder-hi fer res. Es van quedar sense res. El llavors propietari, el Raurell de Sagàs, va fer-hi anar un paleta per reconstruir-la amb l'ajuda dels masovers. Sembla que van trigar quasi dos anys i mig a tenir-ho acabat. L'estructura de les façanes es va poder aprofitar, fent que pràcticament no es modifiqués la volumetria. L'interior i la teulada es va haver de fer tot nou, sembla que també la majoria d'obertures. Expliquen que mentre van durar les obres van haver de fer vida en unes corts, habilitant-les com van poder.

També ens van explicar que uns anys després van engrandir considerablement la pallissa. Pel que comenten es deu correspondre amb l'ampliació del costat de llevant.

Bibliografia

ROSELL, Alexis (1978). "Els noms de lloc a la Clusa". Muntanya, núm. 698, agost 1978.

TORRES, C.A.(1905) . "Itinerari per les Valls Altes del Llobregat. Berguedà", p. 167, Barcelona.

VILADRICH, LL. (2003). : "Un fustaire del Pla de l'Orri". L'Erol, núm77. Àmbit de Recerques del Berguedà, Berga.

AAVV (1983). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

Enllaços d'interès:

<http://www.projectemiranda.cat/>

